

ტერმინებისა და უპოკლებების ლექსიკონი

სარჩევი

გვერდი

2.1	ტერმინების ლექსიკონი.....	2-1
2.2	ქართული გეოგრაფიული სახელწოდებები.....	2-34
2.2.1	ქალაქებისა და სოფლების სახელწოდებები.....	2-34
2.2.2	მდინარეების დასახელება.....	2-35
2.3	გეოქრონოლოგიური სკალა.....	2-35

2 ტერმინებისა და შემოკლებების ლექსიკონი

2.1 ტერმინების ლექსიკონი

AAQC	
Ambient Air Quality Criteria	ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასების კრიტერიუმები
AC	
Alternating Current	ცვლადი დენი
ACG	
Azeri, Chirag, Gunashli offshore oilfields, Caspian	აზერის, შირაგის, გუნაშლის საზღვაო ნაფთობსაბადოები, კასპიის ზღვის რეგიონი
Acheulian	აშელური
	ევროპის ქვედა პლიოცენის ნაწილის - ადრეული პალეოლითური კულტურის სტრატეგრაფიული სტადიის დასახელება
AEWA	
Afro-Eurasian Water bird Agreement) of the Bonn Convention	ბონის კონვენციის შეთანხმება აფრიკა-ევრაზიის მიგრირებადი წყლის ფრინველების დაცვის შესახებ
AGI	
Above Ground Installation	მიწისზედა ობიექტები (მაგ.: ჩამკეტი სარქველი ან საქაჩი სადგური)
AGT	
Azerbaijan Georgia Turkey pipelines project	აზერბაიჯანი-საქართველო-თურქეთის მილსადენების პროექტი, რომელიც მოიცავს ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნაფთობსადენისა და სამხრეთ კავკასიური გაზსადენის პროექტებს
AIOC	
Azerbaijan International Operating Company	აზერბაიჯანის საერთაშორისო საოპერაციო კომპანია
AIDS	შიდსი
	შექმნილი იმუნოდეფიციტის სინდრომი
ALARP	
As Low As Reasonably Practicable	პრაქტიკულად მიღწევადი / განხორციელებადი უდაბლესი
Alluvium	ალუვიონი
	თიხა, ლამი, ქვიშა, მტვროვანი ქანები, ხრეში და სხვა ფხვიერი დეტრიტული მასა, რომელიც მოჰყვება წყალს და იღეკება
Alluvial plain	ალუვიური დაბლობი

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	სწორი ან ოდნავ დაქანებული დაბლობი პერიოდულად წყალუბი მდინარის გასწვრივ, რომელიც წარმოიქმნება ალუვიური დანალექების დაგროვების შედეგად. ასევე ჩამორეცხილი ან გაუდაბნობელი დაბლობი.
Alternative pipeline route	მილსადენის ალტერნატიული მარშრუტი
	მილსადენის ტრასის განხილული ვარიანტი, რომელიც არ ემთხვევა ტრასის უბრატესად მიჩნეულ ვარიანტს
Ambient noise	ფონური ხმაური
	ფონური ხმაური " საერთო ფონური ხმაური მოცემულ ვითარებასა და დროის მოცემულ პერიოდში. როგორც წესი, მოიცავს ბეგრ ახლო და შორს მდებარე წყაროებიდან წარმოშობილ ხმაურს " (სსი - სტანდარტიზაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია, 1996-1)
AMSL	
Above Mean Sea Level	საშუალო სიმაღლე ზღვის დონიდან
Anti-scour devices	გამორეცხვის საწინააღმდეგო ნაგებობანი
	ანტიეროზიული წყალგაუმტარი ბარიერები, რომლებიც აგებულია მილსადენის აღმაგალი და დაღმაგალი მონაკვეთების გარშემო
APHS	
American Public Health Service	ამერიკის ჯანმრთელობის დაცვის სამსახური
API	
American Petroleum Institute	ამერიკის ნავთობის ინსტიტუტი
ASCE	
Azerbaijan State Committee for Ecology and Nature Resources Utilization.	აზერბაიჯანის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების გამოყენების სახელმწიფო კომიტეტი, რომელიც გარდაიქმნა ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროდ.
ASME	
American Society of Mechanical Engineers	ამერიკის ინჟინერ-მექანიკოსთა საზოგადოება
ASNDT	
American Society for Non Destructive Testing	ამერიკის არადესტრუქციული ტესტირების საზოგადოება
Aspect	ასპექტი "ორგანიზაციის საქმიანობის, პროდუქციისა ან მომსახურების ერთ-ერთი ელემენტია, რომელიც შეიძლება შევიდეს ურთიერთქმედებაში გარემოსთან " (სსი 14001). იხ. აგრეთვე "ზემოქმედება"
Assets	ფონდები

ბაპო - თბილისი - ჯეიკანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	პირის ან კომპანიის მფლობელობაში არსებული ქონება, რომელსაც გააჩნია ღირებულება და ხელმისაწვდომია დაგალიანებებისა და ვალდებულებების დაფარვისა და მემკვიდრეობის საკითხების მოგვარების თვალსაზრისით.
Averaging time	გასაშუალოების პერიოდი
	დროის პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც მონაცემები გასაშუალოებულია
A-weighting	A-შეწონვის სისტემა
	სისშირის პირობითად შექმნილ ერთეულთა სისტემაა, რომელიც ითვალისწინებს, რომ ადამიანის სმენა არ არის ერთნაირად მგრძობიარე სხვადასხვა სისშირის ბგერითი ტალღების მიმართ. A-შეწონვის სისტემა ყველაზე უკეთესად ასახავს ადამიანის ყურის მგრძობიარობას სხვადასხვა სისშირის ბგერითი ტალღებისადმი
Backfill crew	ჯგუფი, რომელიც ახდენს მილსადენის თხრილის ამოფასებას ქვენიდაგოთა და ნიადაგით
Backhoes	ექსკავატორი უკუნიხით (დიტჩერთი)
BACT	
Best Available Control Technology	კონტროლის საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგია
BaP	
Benzo-a-Pyrene	ბენზო-ა-პირენი
Barg	
Bar Gauge	წნევის ერთეული. ნულოვანი ბარგი 1 ატმ. წნევის ექვივალენცია.
Baseline	
	არსებული / ფონური პირობები. იხ. "ფონური პირობების შესწავლა"
Baseline studies	ფონური პირობების შესწავლა
	დროის მოცემულ პერიოდში არსებული პირობების დასადგენად ჩატარებული გამოკვლევები, რის საფუძველზეც შესაძლებელია მაპროგნოზირება და მომავალში შედარებითი ხასიათის გამოკვლევების ჩატარება, რათა დადგინდეს, ადგილი აქვს თუ არა ადრეულ ეტაპზე პროგნოზირებულ ზემოქმედებას. მოცემულ ანგარიშში ფონური პირობების გამოკვლევები უმთავრესად გულისხმობს ეკოლოგიურ და სოციალურ-ეკონომიკურ გამოკვლევებს
BATNEEC	
Best Available Techniques Not Entailing Excessive Cost	საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგია ხარჯების გადაუმეტებლად
BCM	
Billion Cubic Metres (10 ⁹).	მილიარდი კუბური მეტრი (10 ⁹) სტანდარტული ტემპერატურისა (0°C) და წნევის (1 ატმ) პირობებში

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Berm	ბერმა (ბეგი)
	კონსტრუირებული მიწაყრილი / (მიწის) ყრილი, რომელიც ქმნის დაღვრის ლოკალიზაციის (შეკავების) მეორად საშუალებას აგზების ირგვლივ
BG	კომპანია "ბრიტიშ გეზ"
British Gas	ბრიტანეთის გაზის კომპანია
Biological diversity (biodiversity)	ბიოლოგიური მრავალფეროვნება (ბიომრავალფეროვნება)
	ცოცხალ ორგანიზმთა მრავალსახეობა, ხმელეთის, ზღვისა და წყლის ეკოსისტემები და ეკოლოგიური კომპლექსები, რომლებიც მოიცავს მრავალფეროვნებას სახეობის ფარგლებში, სახეობათა შორის და ეკოსისტემებში (კონვენცია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ, 1992)
Block valve	ჩამკეტი სარქველი
	სარქველი, რომლითაც ხდება მილსადენის მონაკვეთების იზოლირება
Blowdown	გამოშვება, ჩაშვება
	1) წნევის გამოშვება 2) მოწყობილობების გაწმენდის შედეგად წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლები
Biochemical Oxygen Demand (BOD)	ჟანგბადზე ბიოქიმიური მოთხოვნილება (ჟბმ)
	ჟბმ-ით განისაზღვრება ორგანიზმების მიერ მოხმარებული ჟანგბადის რაოდენობა წყალში. ჟბმ-ი წყლის დაბინძურების ყველაზე მნიშვნელოვანი საერთო ინდიკატორია
BOD₅	ჟბმ ₅
	ჟბმ ₅ ყველაზე ფართოდ გავრცელებული ანალიზია, რომლითაც განისაზღვრება ჟბმ-ი წყლის სინჯში გახსნილი ჟანგბადის დონის გაზომვით 5 დღის შემდეგ და მისი შედარებით გახსნილი ჟანგბადის საწყის დონესთან. ეს ანალიზი უმთავრესად გამოიყენება წყლის დაბინძურების დონის დასადგენად
Borrow pit	მცირე კარიერი, ორმო
	ორმო/მცირე კარიერი, რომლის ამოთხრა/დამუშავება ხდება სამშენებლო სამუშაოებისათვის საჭირო ამოსავსები მასალის მოპოვების მიზნით
BOTAS	კომპანია "ბოტაში"
Boru Hatlari ile Petrol Taşıma A.Ş.	ნავთობსადენების კორპორაცია, რომელიც დაარსებულია თურქეთის ნავთობის კორპორაციის მიერ
BP	კომპანია "ბრიტიშ პეტროლუმ"

ბაქო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

British Petroleum	ენერგეტიკის საკითხებზე მომუშავე საერთაშორისო ჯგუფი, რომელიც ამჟამად ხელმძღვანელობს ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენისა და სამხრეთ კავკასიური გაზსადენის პროექტებს
BPEO	
Best Practicable Environmental Option	გარემოს დაცვის თვალსაზრისით საუკეთესო პრაქტიკულად განხორციელებადი ვარიანტი
Breccias	ბრექჩია
	ქანის ტიპი, რომელიც შედგება შეცემენტებულ წვრილმარცვლოვან შემაფსებელში ჩართული უხეშ-ნატუნოვანი ფრაგმენტებისაგან
Bronze Age	ბრინჯაოს ხანა
	ტექნოლოგიური ეტაპი ქვისა და რკინის ხანებს შორის, რომელიც დაიწყო შუა აღმოსავლეთში დაახლოებით 4500 წ წ.წ.ად-მდე, ხოლო ევროპაში გრძელდებოდა 2000-დან 500 წ წ.წ.ად-მდე
BS	
British Standard	დიდი ბრიტანეთის სტანდარტი
BSI	
British Standard Institute	დიდი ბრიტანეთის სტანდარტების ინსტიტუტი
BTC	
Baku-Tbilisi-Ceyhan Oil Pipeline	ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენი, რომლის მეორე სახელწოდებაა ძირითადი საექსპორტო მილსადენი
BTC Co	
BTC Pipeline Company	ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენის კომპანია (საოპერაციო კომპანია, რომლის ჩამოყალიბებაც მოხდება შესაბამის დროს)
BTC Owners	ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენის მფლობელები
	ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის პროექტის სპონსორი კომპანიები, რომელთა სია მოცემულია საწვრთვინოებთან კონსულტაციებისა და ინფორმაციის გავრცელების გეგმაში. (იხ. PCDP)
BTEX	
Benzene, Toluene, Ethyl benzene and Xylene	ბენზოლი, ტოლუოლი, ეთილ ბენზოლი, ქსილოლი
BU	
Business Unit	ბიზნეს-დანაყოფი
Bunding	დაღვრის შეკავების მეორადი საშუალება საცავი ავზების ირგვლივ
BVS	
Block Valve Station	ჩამკეტი სარქველების სადგური
C2+/C4/C5+	

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ჯეიჰანის პროექტის უზრუნველყოფის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Hydrocarbons with more than two/four/more than 5 carbon atoms	ნახშირწყალბადები ნახშირბადის ორზე მეტი ატომით /ოთხი / ხუთზე მეტი ატომით
Caravanserai	ქარვასლა
	ქარაგნის / ვაჭრების ღამის გასათევი ადგილი
CARE	
Cooperative for Relief and Assistance Everywhere – International Relief and Development Organisation	შეწყნარების, ჰუმანიტარული დახმარებისა და განვითარების საერთაშორისო ორგანიზაცია
CAS	
Centre of Archaeological Studies	არქეოლოგიური კვლევის ცენტრი
CAS Number	
Chemical Abstracts Service identification number	ქიმიური ნივთიერებების სარეგისტრაციო სამსახურის საიდენტიფიკაციო ნომერი, რომელიც უნიკალურია თითოეული ქიმიური ნივთიერებისათვის
CCCR	
Code of Conduct and Camp Rules	ქცევის კოდექსი და ბანაკის წესები
CCTV	
Close Circuit Television	ვიდეოგამოსახულებისა და ხმის გადამცემა სისტემა, რომელშიც ტელეკამერა და მონიტორი პირდაპირ არის დაკავშირებული, მანძილის მიუხედავად
CCVT	
Closed Cycle Vapour Turbogenerators	ჩაკეტილი ციკლის ორთქლის ტურბოგენერატორები
CE	
Caucasian Endemic	კავკასიის ენდემი
CEMS	
Continuous Emissions Monitoring System	ემისიების მუდმივი მონიტორინგის სისტემა
Cenozoic	კაინოზოური პერიოდი
	გეოლოგიური პერიოდი. ის გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
CEP	
Caspian Environment Programme	კასპიის რეგიონის გარემოს დაცვის პროგრამა
Cfu	
Colony-forming unit	მიკროორგანიზმების კოლონიის შემქმნელი ერთეული – გამოიყენება წყლისა და ჩამდინარე წყლის მიკრობიოლოგიური ანალიზისთვის
CH₄	
Methane	მეთანი
CIA	
Central Intelligence Agency	ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველო
CITES	

ბაქო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Convention on International Trade in Endangered Species	კონვენცია გარეული ფლორისა და ფაუნის გადაშენების პირას მისული სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ
CLO	
Community Liaison Officer	თანამშრომელი რაიონებში საზოგადოებასთან ურთიერთობის საკითხებში
CM	
Caucasus Minor	მცირე კავკასიონი
CO	
Carbon Monoxide	ნახშირჟანგი
CO₂	
Carbon Dioxide	ნახშირორჟანგი
COD	აქმ
	აწარმოებული ქიმიური მოთხოვნების ანალიზი ტარდება ჩამოშვებულ ჩამდინარე წყლების დაბინძურების შესაფასებლად. აქმ-ით ხდება აწარმოებული მოთხოვნების წინასწარი განსაზღვრა. აქმ ანალიზი გამოიყენება ჩამდინარე წყლების ჩამოშვებასა და გამწმენდი ნაგებობების ეფექტურობაზე კონტროლისა და მონიტორინგის მიზნით
Colluvial	კოლუვიური ნალექები
	გამოფიტული ქანები და მიწა, რომელიც გროვდება ფერდობის ძირში გრავიტაციის ზემოქმედებით (იხ. ალუვიური, რომელიც წარმოადგენს ანალოგიურ პროცესს, ოღონდ წყლის მონაწილეობით)
CONCAWE	ორგანიზაცია "კონკავე"
Conservation of Clean Air and Water in Europe	სუფთა ჰაერისა და წყლის დაცვა ევროპაში - ნაგებობების გარემოსა და ჯანმრთელობის დაცვისა და უსაფრთხოების ევროპული ორგანიზაცია
CP	კათოდური დაცვა
Cathodic Protection	ლითონის მასალის დაცვა კოროზიისაგან, რომელიც ხორციელდება უფრო ნაკლებად კეთილშობილ ლითონთან გადაბმულობით ან ლითონში დენის გატარებით
cP	სენტისუაზი
Centipoise	დინამიკური სიბლანტის ერთეული
CPC	
Caspian Pipeline Consortium	კასპიის რეგიონის მილსადენების კონსორციუმი
Cretaceous	ცარცული პერიოდი
	მეზოზოური ერის ბოლო პერიოდი (იურუსა და კაინოზოური ერის მესამეულ პერიოდს შორის) - 135-65 მლნ წლის წინ
CRM	

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Community Relations Manager	მენეჯერი საზოგადოებასთან ურთიერთობის საკითხებში
CRO	
Community Relations Officer	თანამშრომელი საზოგადოებასთან ურთიერთობის საკითხებში
CRTC	
Caspian Regional Thematic Centre	კასპიის რეგიონის თემატური ცენტრი
CS	
Compressor Station	საკომპრესორო სადგური
CTD	ნედლი ნავთობის გამოსდა
Crude Topped Distillate	საწვავის დასამზადებლად ნედლი ნავთობიდან მსუბუქი ფრაქციების გამოსხდის პროცესი.
Cumulative Impacts	კუმულატიური ზემოქმედება
	"ზემოქმედება მზარდი ცვლილებების შედეგად, რომელიც გამოწვეულია პროექტთან დაკავშირებული წარსულში ჩატარებული, მიმდინარე ან შესაძლებლობის ფარგლებში პროგნოზირებადი ქმედებებით" (ეკოლოგიური ანგარიში, 1999)
CV	
Calorific Value (joules/tonne or joules/m ³)	თბოუნარიანობა (ჯოული/ტონა ან ჯოული/მ ³)
C&WP	
Compression and Water Injection	კომპრესია და წყლის წნევის ქვეშ გაშვება
Decibel (dB)	დეციბელი
	ბგერა შეიძლება განისაზღვროს როგორც წნევის ნებისმიერი ცვლილება, რომელსაც ადამიანის ყური აღიქვამს. დეციბელი წნევის ასეთი ცვლილების საზომი ერთეულია.
dB(A)	
A measurement on the decibel scale with A-weighting	მონაცემი, რომელიც მოყვანილია A-შეწონვის დეციბელური შკალით (იხ. დეციბელი)
Deluvial	დელუვიური ნალექები / დელუვიონი
	წყალდიდობის ან წყლიან-მყინვარული ნატანების შედეგად წარმოქმნილი ნალექი ქანები
Delta	დელტა
	მდინარის შესართავთან განშტოებებს შორის წარმოქმნილი, თითქმის სწორი ზედაპირის მქონე, ხშირად სამკუთხედი ფორმის ალუვიური დაბლობი
Directional drilling	ბურღვა დახრილი მიმართულებით
	ბურღვა ვერტიკალური მიმართულებიდან გადახრილი, დაბრკოლებების გვერდის ავლის მიზნით
DIV	

ბაჟო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Dutch Intervention Values	ნიდაგისა და წყლის დაბინძურების ზღვრულად დასაშვები ჰოლანდიური სტანდარტები
DLN	
Dry Low NOx emissions	დაბალი კონცენტრაციის აზოტის მშრალი ოქსიდების ემისიები
DO	
Dissolved Oxygen	გახსნილი ჟანგბადი, მოცემული ‰-ით ან მგ/ლ-ით
D&P	
Drilling and Production	ბურღვა და მოპოვება (ნაფთობის ან აირის)
DPI	
Dye Penetrant Inspection	შეღებვის ხარისხის შემოწმება
DRO	
Diesel Range Organics	დიზელის ორგანული ნაერთები
Dual carriageway	საგალი ნაწილი ორმხრივი მოძრაობით
	ტრანსპორტის ორმხრივი ერთდროული მოძრაობისთვის განკუთვნილი საკმარისად ფართო ტრასა, საწინააღმდეგო მიმართულებებს შორის ფიზიკური ბარიერით; ამგვარად, გვაქვს ორი ცალკე საგალი ნაწილი თითოეული მიმართულებისათვის. საგალი ზოლების რაოდენობა სვადახსვავა, მაგრამ იშვიათად აღემატება ოთხს ერთი მიმართულებით
Dwt	
Deadweight ton	დედვეით-ტონა
ECA	
Export Credit Agency	საექსპორტო კრედიტების სააგენტო
E&P	
Exploration and Production	ძიება და მოპოვება
EAQG	
European Air Quality Guidelines	ევროპის დირექტივა ჰაერის ხარისხზე
EAP	
Environmental Action Plan	გარემოს დაცვის სამოქმედო გეგმა
EA-UK	
Environment Agency - United Kingdom	დიდი ბრიტანეთის გარემოს დაცვის სააგენტო
EBRD	
The European Bank of Reconstruction and Development	ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი
EC	
European Community, now known as the European Union	ევროკავშირის ანუ ევროკავშირი
EFA	

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Education for All, part of the World Education Forum	ორგანიზაცია განათლება ყველასთვის, მსოფლიო განათლების ფორუმის ნაწილი
EHRA	
Environmental Hazard and Risk Assessment	ეკოლოგიური საშიშროებისა და რისკის შეფასება
EIA	გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
	მონაცემთა შეგროვების, დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციის, გარემოზე მნიშვნელოვანი (დადებითი და უარყოფითი) ზემოქმედებების შეფასებისა და ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრის პროცესი.
EIP	
Environmental Investment Plan	გარემოსდაცვითი ინვესტიციების გეგმა
Eluvial	ელუვიური ნალექები / ელუვიონი
	ქანების გამოფიტვის პროექტი
Eminent Domain	სახელმწიფოს სუვერენული უფლება კერძო საკუთრების იძულებით გასწვრივებაზე
EMP	
Environmental Management Plan	გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის გეგმა
EMS	
Environmental Management System	გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის სისტემა
EN	
“Endangered” according to IUCN Red List categories	"გადაშენების პირას მდგომი", ბუნების და ბუნებრივი რესურსების საერთაშორისო კავშირის წითელი წიგნის ნუსხის შესაბამისად
Eocene	ეოცენი
	ადრეული მესამეული პერიოდი, პალეოცენიდან ოლიგოცენამდე - 53 - 37 მილიონი წლის წინ.
Eolian	
	ქარის ნატანით წარმოქმნილი ქანები
EOP	
Early Oil Project	ადრეული ნავთობის პროექტი
Epoch	ეპოქა
	გეოქრონოლოგიური სკალის ერთეული, რომელიც შეესაბამება განყოფილების ნალექების წარმოშობის დროს
EPCM Contractor	
Engineering, Procurement, Construction and Management Contractor	კონტრაქტორი საპროექტო, სამშენებლო, შესყიდვებისა და მენეჯმენტის საკითხებში
Era	ერა
	გეოლოგიური დროის ერთეული, რომელიც მოიცავს ორ ან მეტ პერიოდს
ERA	

ბაპო - თბილისი - ჯეიპანის პროექტი
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Environmental Risk Assessment	ეკოლოგიური რისკის შეფასება
ERM	
The company Environmental Resources Management Ltd	საკონსულტაციო კომპანია "იარემი"
ES	
Environmental Statement	ანგარიში გარემოსდაცვით საკითხებზე
ESD	
The Emergency Shutdown System	ავარიული გათიშვის სისტემა
ESIA	
Environmental and Social Impact Assessment	ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
ET	
	მოვლენათა განვითარების დიაგრამა. რისკის შეფასების პროცესში მოვლენათა თანამიმდევრობა, რომელიც იწვევს ინციდენტს.
EU	
European Union formerly known as the European Community	ევროგაერთიანება ანუ ევროკავშირი
F	
Female	მდედრობითი
Fault	რღვევა
	ქანების რღვევის ხაზი, რომლის გასწვრივაც ადგილი ჰქონდა ქანების გადაადგილებასა და გადანაცვლებას რღვევის სიბრტყეში
FBE	შედუღებაბუღი ეპოქსიდი
Fusion Bonded Epoxy	მილის ეპოქსიდური ანტი-კოროზიული დამცავი (შიდა ან გარე) შრე
FCI-ROW	
Facilities and Construction and Installation Right of Way	ობიექტების მშენებლობისა და მონტაჟის გასწვების დერეფანი ზონაა, რომლის ფარგლებშიც მიმდინარეობს მილსადენისა და ობიექტების სამშენებლო და სამონტაჟო სამუშაოები
FDP	
Firewater Detention Pond	ხანძარსაწინააღმდეგო სისტემის წყლის აუზი
FEED	
Front End Engineering and Design	კონცეპტუალური და დეტალური დაპროექტება
FFD	
Full Field Development	საბადოს სრულ საქმულუატაციო წარმადობაზე გაყვანა
FID	
Flame Ionisation Detector	აღის იონიზაციის დეტექტორი
Field walking	ველზე გასვლა

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში სამომავლოდ უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის
 საპროექტო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	არქეოლოგიური კვლევის მეთოდი, რომელიც მოიცავს არტეფაქტების სისტემატურ დაფიქსირებას / კონსერვაციას
Flagging	მარკირება / მონიშვნა
	განსაკუთრებული მნიშვნელობის ან სენსიტიურობის მქონე ადგილის / სამუშაო უბნის დემარკაცია
Flare	წამაყვანილი აირის ან უსაფრთხოების მიზნით გამოშვებული აირის წვის ტექნოლოგიური პროცესი
Flysch	ფლიში
	თხელ-შრეებრივი მერგელების, ქვიშიანი და კარბონატული თიხა-ფიქლების წყება, მსხვილმარცვლოვანი ქვიშაქვისა და გრაგელიტების ჩანართებით
Fold	ნაოჭი
	შრეებრივ დანალექი ან მეტამორფული ქანების დეფორმაციის შედეგად წარმოქმნილი ამობურცვები ან ჩანჩქვები
Forb	ნაირბალახეულობა
FSU	
Former Soviet Union	ყოფილი საბჭოთა კავშირი
Fugitives (emissions)	წყვეტილი, დიფუზიური, ჩვეულებრივ შემთხვევითი ატმოსფერული ემისიები
FWL	
Fire Water Lagoon	ხანძარსაწინააღმდეგო სისტემის წყლის სალექარი
Gabion	გაბიონი
	ქვებით / მიწით ამოვსებული მავთულის ღია კონტეინერი, რომელიც გამოიყენება მდინარის ნაპირების, ციცაბო ფერდობების და ფუნდამენტების გასამაგრებლად
Gale	გრივალი
	ბოფორტის შკალით 8-ბალიანი ქარი. მსოფლიო მეტეოროლოგიური ორგანიზაციის მიხედვით, ქარია, რომელიც მოძრაობს 34-40 კვანძი სიჩქარით (17-20 მ/წმ)
Gamgebeli	გამგებელი
Gauging pig	"ღორი" - კალიბრატორი
	მოწყობილობა, რომელსაც ატარებენ მილში მისი ზომების შესაფასებლად
GC	
Gas Chromatography	გაზის ქრომატოგრაფია
GCM	
General Circulation Models	საერთო ცირკულაციის მოდელი
GCR	
Greater Caucasian Ridge	კავკასიონის ქედი
GCV	უმაღლესი თბოუნარიანობა

ბაპო - თბილისი - ჯეოკანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში შემოქმედების უზრუნველყოფის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Gross Calorific Value	სითბო, რომელიც გამოიყოფა წვის ყველა პროდუქტის ატმოსფერულ ტემპერატურამდე გაცივებისას. იზომება მჯ/მოცულობის ერთეულზე (ლ, ან მ ³)
GGIC	
Georgian Gas International Company	საქართველოს გაზის საერთაშორისო კომპანია
GDP	
Gross Domestic Product	მთლიანი შიდა პროდუქტი
GDP Real Growth Rate	მთლიანი შიდა პროდუქტის რეალური ზრდის ტემპი
	იზომება სტაბილური ფასების პირობებში. ე. ი. მას შეუძლია, რაც ფასების ცვალებადობა დარეგულირდა
GEL	ქართული ლარი
Georgian Lari	საქართველოს ერთეული ვალუტა
GHG	
Greenhouse Gases	სათბურის აირები
GIOC	
Georgian International Oil Company	საქართველოს ნავთობის საერთაშორისო კორპორაცია
GIS	გეოგრაფიული ინფორმაციის სისტემა
	ციფრული მეთოდით მონაცემთა რუკაზე დატანა ინფორმაციულ შრეებში, გეორეფერენსირებული ტოპოგრაფიული საფუძველის მიხედვით
GNP	
Gross National Product	მთლიანი ეროვნული პროდუქტი
GPS	
Global Positioning System	გეოგრაფიული მდებარეობის დადგენის გლობალური (სატელიტური) სისტემა
GRDB	საქართველოს წითელი წიგნი
Georgian Red Data Book	იშვიათი, გადაშენების პირას მდგომი და გადაშენების ზღვარზე მყოფი სახეობების ნუსხა
Ground surface temperature	ტემპერატურა მიწის ზედაპირთან (მიწის ზედაპირის ქვეშ არსებული ტემპერატურისგან განსხვავებით)
GSJ	
Grade Separated Junction	პირაპირი სხვადასხვა დონეზე
GT	
Gas Turbine	გაზის ტურბინა
GWP	
Global Warming Potential	გლობალური დათბობის პოტენციალი
Hazard	საშიშროება
	რაიმე ნივთიერება ან საქმიანობა, რომელსაც შეუძლია გამოიწვიოს ნეგატიური ზემოქმედება ადამიანსა ან გარემოზე
HACH	
A brand of equipment for water testing	წყლის ანალიზის ხელსაწყოების მარკა
HCFC	

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 ბუნებრივი და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო პარიანტი

Hydro-chlorofluorocarbons	ჰიდროქლოროფტორნასშირბადები
HDD	
Horizontal Directional Drilling	ჰორიზონტალურად მიმართული ბურღვა იხ. ბურღვა დახრილი მიმართულებით
HDR	
Human Development Report (UNDP)	კაცობრიობის განვითარების კვლევის ანგარიში (გაეროს განვითარების პროგრამა)
HFC	
Hydro-fluorocarbon	ჰიდროფტორნასშირბადი
HGA	
Host Government Agreement	სელშეკრულება ტერიტორიის მფლობელი ქვეყნის მთავრობასთან
HIV	ადამიანის იმუნოდეფიციტის ვირუსი
Human Immunodeficiency Virus	იწვევს შიდსის დაავადებას
HP	
High Pressure	მაღალი წნევა
HSE	
Health, Safety and Environment	გარემოსა და ჯანმრთელობის დაცვა და უსაფრთხოება
HVAC	
Heating, Ventilation and Air Conditioning	გათბობა, ვენტილაცია და ჰაერის კონდიციონირება
Hydrotest	მილსადენის საიმედოობის ტესტირება წყლის გაშვებით მომატებული წნევის ქვეშ დროის შედარებით ხანგრძლივ პერიოდში ამერიკის ნავთობის ინსტიტუტის შესაბამისი სტანდარტის მოთხოვნების მიხედვით
Hydrotest fluids	ჰიდროტესტირების სითხე
	ჰიდროტესტირებისთვის გამოყენებული სითხე (მაგ., წყალი, რომელიც შეიცავს ბიოციდებს, გახსნილი ჟანგბადის მშთანქავ ორგანიზმებს, ანტიფორის, კოროზიის ინჰიბიტორსა და საღებავებს)
ICP	
Inductively Coupled Plasma	ინდუქციურად შეწყვილებული პლაზმა
ICSS	
Integrated Control and Safety System	კონტროლისა და უსაფრთხოების ინტეგრირებული სისტემა
IDP	
Internally Displaced Person	იძულებით გადაადგილებული პირი
IFC	
International Finance Corporation, a member of the World Bank Group	საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია, მსოფლიო ბანკის ჯგუფის წევრი
IFI	
International Finance Institution	საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაცია
IG	

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Information Gap	თეთრი ლაქა - ინფორმაციის არქონა / არასრული ინფორმაცია
IGA	
Inter-Government Agreement	ხელშეკრულება სხვადასხვა ქვეყნის მთავრობებს შორის
IGE	
The Institute of Gas Engineers	გაზის ინჟინერთა ინსტიტუტი
ILO	
International Labour Organization	შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია
IMF	
International Monetary Fund	საერთაშორისო სავალუტო ფონდი
Impact (environmental)	ზემოქმედება გარემოზე
	გარემოში მომხდარი ნებისმიერი ცვლილება, უარყოფითი თუ დადებითი, რომელიც მთლიანად ან ნაწილობრივ გამოწვეულია ორგანიზაციის საქმიანობით, წარმოებული პროდუქციით ან მომსახურებით (სსო 14001). რაოდენობრივ განსაზღვრას ყოველთვის არ ექვემდებარება (მაგ., მაგნეტიკური ზემოქმედება). იხ. "ასპექტი"
Impact (social)	სოციალური ზემოქმედება
	ნებისმიერი საზოგადოებრივი თუ კერძო ქმედებიდან გამომდინარე ზემოქმედება, რომელიც იწვევს ადამიანთა ცხოვრების წესის, მუშაობის, გართობის, ურთიერთდაპოკიდებულების, მითხრობის, დაკმაყოფილებისა და საზოგადოებაში ფუნქციონირების შეცვლას. ტერმინი აგრეთვე მოიცავს კულტურულ ზეგავლენას, რომელიც იწვევს ნორმების, ფასეულობებისა და რწმენის ცვლილებას, რომლითაც ადამიანები ხელმძღვანელობენ და სრულყოფენ საკუთარი თავისა და საზოგადოების "შემცენებას" (აშშ ვაჭრობის დეპარტამენტი, 1994 წ. მაისი)
Incident	ინციდენტი
A definite occurrence or event	გარკვეული შემთხვევა ან მოვლენა
Inspection crew	საინსპექციო ჯგუფი
	<ol style="list-style-type: none"> 1) ჯგუფი, რომელიც ამოწმებს მილსადენის დაპროექტების პარამეტრებსა და კოდებს ან 2) ჯგუფი, რომელიც რადიოგრაფიულად ან ულტრაბგერით ამოწმებს მილსადენის მდგომარეობასა და ნაკერებს მილსადენის შეფუთვამდე

ბაპო - თბილისი - ჯეიპანის პროექტი
 ბუნებრივი და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

IP	
The Institute of Petroleum	ნავთობის ინსტიტუტი
IPM	
The Georgian company IPM Ltd	ქართული კომპანია "აიპიმი"
Iron Age	რკინის ხანა
	ტექნოლოგიური პერიოდი ბრინჯაოს ხანის შემდეგ (იხ. ბრინჯაოს ხანა)
ISO	სსო
International Standards Organization	სტანდარტების საერთაშორისო ორგანიზაცია
ISO 14000	
	სსო-ს სტანდარტების კრებული გარემოსდაცვით მენეჯმენტზე
ISO 14001	სსო-ს გარემოს დაცვის სისტემა, 1996 წ: ტექნიკური მოთხოვნები და პრაქტიკული სახელმძღვანელო
ISO 1996-1	ფონური ხმაურის აღწერა და გაზომვა. ნაწილი 1. მითითება რაოდენობებსა და პროცედურებზე
Issue	საკითხი
	ელემენტი, რომელიც ითხოვს განხილვასა და შეფასებას, რისთვისაც შესაძლოა საჭირო იყოს შემოქმედების შერბილების კონცეფციის ან კონკრეტული სტრატეგიის განსაზღვრა
ITT	
Invitation To Tender	მოწვევა ტენდერში მონაწილეობის მისაღებად
IUCN	
International Union for the Conservation of Nature	ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირი
kJ	
Kilo-joule	კილო-ჯოული
Kg/m³	კგ/მ ³
Kilo-grams per cubic metre	კილოგრამი კუბურ მეტრზე
KP	
Kilometre Point	კილომეტრ ნიშნული
KPa	კპა
Kilopascal	კილოპასკალი
KPIs	
Key Performance Indicators	სამუშაოს ეფექტურად შესრულების ძირითადი ინდიკატორები
Kura	მტკვარი
kV	კილოვოლტი (კვ)
kW	კვტ
Kilowatt	კილოვატი

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

L_{aeq, T} (dB)	ბგერის წნევის "საშუალო" დონის ზომის ერთეული (დროის მოცემულ პერიოდში T). ნმაურის მუდმივი დონე, რომელიც უზრუნველყოფს იგივე აკუსტიკურ ენერგიას, რასაც ბგერის ფაქტობრივი რხევა იგივე პერიოდის განმავლობაში
L_{AN, T}	პროცენტული დონე. მაგ.: ბგერის წნევის დონე დეციბელებში, რომელიც გადაჭარბებულია დროის T ინტერვალის N%-ის განმავლობაში. მაგ.: L ₁₀ და L ₉₀
Leachate test	ნიადაგში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა დისოციაციის პოტენციალის დასადგენი ტესტი
LER	
Local equipment room	მოწყობილობის ლოკალური მართვის ოთახი
LNAPL	
Light Non-Aqueous Phase Liquid	მსუბუქი სითხე, რომელიც არ შეიცავს წყალს
LNG	
Liquefied Natural Gas	გათხევადებული ბუნებრივი აირი
LP	
Low Pressure	დაბალი წნევა
L_p	ბგერის წნევის დონე
Sound Pressure Level	ბგერითი ტალღით გამოწვეული ატმოსფერული წნევის ცვალებადობა, გამოხატული დეციბელური სკალით და არა პასკალებით
L_w	ხმის სიმძლავრის დონე
Sound Power Level	ბგერის ენერგია, გამოცემული ბგერის წყაროდან დროის ერთეულში, რომელიც გამოხატულია დეციბელური სკალით და არა ვატებით
LR	
Low Risk according to the IUCN Red List categories	დაბალი რისკი, ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის წითელი ნუსხის კატეგორიების შესაბამისად
m	მ
Metre/s	მეტრი/ები
M	
Male	მამრობითი სქესი
m. AMSL	მ. ზღ.დ
Metres above mean sea level	საშუალო სიმაღლე ზღვის დონიდან, გამოხატული მ-ით
Mb	
Millibar	მილიბარი
Mbd	
Million barrels per day	მილიონი ბარელი დღეში
MBOPD	
Thousand barrels of oil produced per day	ათასი ბარელი ნედლი ნავთობი დღეში

ბაქო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში სამომავლოდ უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

MPT	
Magnetic Particle Testing	ტესტირება მაგნიტური ფენილის გამოყენებით
MCR	
Maximum Continuous Rating	მაქსიმალურად დასაშვები უწყვეტი დატვირთვა
Measurement time interval - Tm	გაზომვების ჩატარების დროის შუალედი Tm
	დროის პერიოდი (შეიძლება მოიცავდეს რამდენიმე უწყვეტად, ხანმოკლე დროის ინტერვალს), რომლის განმავლობაშიც ხდება გაზომვების ჩატარება
Medieval period	შუა საუკუნეები
	არქეოლოგიური პერიოდი, რომელიც გრძელდებოდა ჩვ.წ. აღ-ით 800 - 1500 წ-მდე
MENR	
Ministry of Ecology and Natural Resources, Azerbaijan	აზერბაიჯანის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
MEP	ძირითადი საექსპორტო მილსადენი
Main Export Pipeline. An earlier alternative name for the Baku - Tbilisi - Ceyhan (BTC) oil pipeline	ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენის პირვანდელი სახელწოდება
Mercaptan	მერკაპტანი
	ოღორანტი, რომელიც ემატება ბუნებრივ აირს სუნის მისაცემად, რათა გაადვილდეს გაზის გაჟონვის აღმოჩენა
Mesolithic	მეზოლითური (შუა ქვის) ხანა
	არქეოლოგიური პერიოდი პალეოლითისა და ნეოლითის შორის (12.000 - 3.000 წ ჩვ.წ.აღ.-მდე)
Mesozoic	მეზოზოური პერიოდი
	გეოლოგიური პერიოდი. ის. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
mg/eq	მგ/ექვივალენტი
Milligrams-equivalent	წყლის სისხტის საზომი ერთეული
mg/l	მგ/ლ
Milligram per litre	მილიგრამი/ლიტრზე
μr hr⁻¹	მიკრორენტგენი/სთ
Micro Roentgen per hour	რადიაციის საზომი ერთეული, რომელიც გამოიყენებოდა საბჭოთა სისტემაში. სივერტზე გადაყვანა ხდება შემდეგი ფორმულით: 1 μr hr ⁻¹ = 0.01mSv hr ⁻¹
MIGA	

ბაპო - თბილისი - ჯეიპანის პროექტი
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Multilateral Investment Guarantee Agency	მრავალმხრივი ინვესტიციების საგარანტიო სააგენტო
Miocene	მიოცენი
	გეოლოგიური პერიოდი. იხ. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
Mitigation	შემარბილებელი ღონისძიება
	ზომები, რომელთა გატარებითაც შესაძლებელია გარემოზე მნიშვნელოვანი, პოტენციურად უარყოფითი ზემოქმედების მისაღებ დონემდე შემცირება
MJ	მჯ
Mega joule	მეგა ჯოული
MLAs	
Multilateral Lending Agencies	მრავალმხრივი საკრედიტო სააგენტოები
MMBOPD	
Million barrels of oil produced per day	დღეში მილიონი ბარელი ნავთობის მოპოვება
MMSCF/D	
Million Standard Cubic Feet per Day	მილიონი სტანდარტული კუბური ფუტი დღეში
MMscmd	
Million Standard Cubic Metres per Day	მილიონი სტანდარტული კუბური მეტრი დღეში
MMSCM/H	
Million Standard Cubic Meters of Gas per Hour	მილიონი სტანდარტული კუბური მეტრი აირი საათში
MMSCM/D	
Million Standard Cubic Meters of Gas per Day	მილიონი სტანდარტული კუბური მეტრი აირი დღეში
Molasse	მოლასური ნალექები (მოლასები)
	ნაცრისფერი ან მოწითალო კონგლომერატები, ქვიშაქვები, თიხები და მერგელები, რომელთა ფორმირება ხდება მოსწინა რიფებში
Mole	მოლი
	მოლი წარმოადგენს ნივთიერების რაოდენობის ერთეულს. ერთი მოლი შეიცავს 6.022×10^{23} ატომს
MPN	ყველაზე მეტად საგარაუდო რიცხვი
Most Probable Number	გამოიყენება წყლის და ჩამდინარე წყლების მიკრობიოლოგიურ ანალიზში
MPI	
Magnetic Particle Testing/Inspection	ტესტირება/შემოწმება მაგნიტური ფუნქციონალით
MS	
Mass Spectrometry	მას-სპექტრომეტრია
MSS	
Manufacture Standardization Society	მრეწველობის სტანდარტიზაციის საზოგადოება

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 ბუნებრივ და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

MSSOP	
Maximum Steady State Operating Pressure	მაქსიმალური, სტაბილური საექსპლუატაციო წნევა
MT	
Million tonnes	მილიონი ტონა
MT/A	
Million tonnes per annum	მილიონი ტონა წელიწადში
Mtkvari	მდინარე მტკვარი (რუს. კურა)
MW	მგგტ
Megawatt	მეგავატი
N₂O	
Nitrous oxide	აზოტის ქვეჟანგი
NACE	
The National Association of Corrosion Engineers	კოროზიის ინჟინერების ეროვნული ასოციაცია
Nappes	განფენი
	ზედაპირული წარმონაქმნი, რომელსაც უჭირავს დიდი ფართობი და აქვს შედარებით მცირე სიმძლავრე
NEAP	
National Environmental Action Plan	გარემოს დაცვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა
Neocene	ნეოგენის ძველი სახელწოდება
	კაინოზოური ერის მეორე სისტემა
Neolithic	ნეოლითი
	ახალი ქვის ხანა (8000 - 3000 წ. ჩვ. წ. აღ.)
NGO	
Non Governmental Organization	არასამთავრობო ორგანიზაცია
NO₂	
Nitrogen dioxide	აზოტის დიოქსიდი
NDT	
Non-Destructive Testing	არადესტრუქციული ტესტირება
NORM	
Naturally Occurring Radioactive Material	ბუნებრივი წარმოშობის რადიოაქტიური ნივთიერება (მაგ. რადიუმი)
NO_x	
Nitrogen Oxides	აზოტის ოქსიდები
NREP	
Northern Route Export Pipeline	ჩრდილოეთის მარშრუტის საექსპორტო მილსადენი
NSPS	
New Source Performance Standards (of the US EPA)	სამუშაოების წარმოების ახალი სტანდარტები (აშშ-ს გარემოს დაცვის სააგენტო)
NTU	
Nephelometric Turbidity Units	ნეფელომეტრული სიმღვრივის ერთეულები
O₂	
Oxygen	ჟანგბადი

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში სამომავლოდ უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის
 საპროექტო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

O₃	
Ozone	ოზონი
OECD	
Organization for Economic Co-operation and Development	ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია
OIEC	
Oil Industries Engineering & Construction	დაპროექტება და მშენებლობა ნავთობის მრეწველობაში
Oligocene	ოლიგოცენი
	ადრინდელი მესამეული პერიოდის ხანა, ეოცენის დასასრულსა და მიოცენის დასაწყისს შორის; ქანების შესაბამისი წყებები მთელ მსოფლიოში (37-23 მილიონი წლის წინ)
OP	
Operational Phase	ექსპლუატაციის ფაზა
Open cut crossing	ღია მეთოდით ჩაჭრა
	მილსადენის თხრილის გაყვანის სტანდარტული მეთოდი მდინარის გადაკვეთისას
OPIC	
Overseas Private Investment Corporation	უცხოური კერძო საინვესტიციო კორპორაცია
Orogenic	ოროგენული
	დაკავშირებული მათათაწარმოქმნის პროცესთან
OSRP	
Oil Spill Response Plan	ნავთობის დაღვრაზე რეაგირების გეგმა
OWS	
Oil/Water Separator	ნავთობისა და წყლის სეპარატორი
Oxygen scavengers	ჟანგბადის შთანთქმელები
	ქიმიური ნივთიერებები, რომლებსაც გადაჰყავს თავისუფალი ჟანგბადი ქიმიურად ინერტულ მდგომარეობაში
P&ID	
Process and Instrumentation Drawings	ტექნოლოგიური პროცესისა და აღჭურვილობის ნახაზები
PAH	
Polynuclear Aromatic Hydrocarbons	პოლიციკლური არომატული ნახშირწყალბადები
Palaeocene	პალეოცენი
	გეოლოგიური პერიოდი. იხ. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
Palaeogene	პალეოგენი
	გეოლოგიური პერიოდი. იხ. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ჯეიჰანის შექმნის შემთხვევის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Palaeolithic	პალეოლითი
	ძველი ქვის ხანა 2 მლნ - 10000 წ წ. წ. აღ-მდე
Pascal	პასკალი
	წნევის ერთეული, რომელიც შეადგენს 1 ნიუტონ/მ ² -ს
Pathway	მიმართულება, ტრაექტორია
Chain of reactions associated with a particular process	კონკრეტულ პროცესთან დაკავშირებული რეაქციების ჯაჭვი
PCB	
Polychlorinated Biphenyl	პოლიქლორირებული ბიფენილი
PCDP	
Public Consultation and Disclosure Plan	საზოგადოებასთან კონსულტაციებისა და ინფორმაციის გავრცელების გეგმა
PCU	
Programme Coordination Unit	პროგრამის საკოორდინაციო დანაყოფი
PDQ	
Production and Quarters Platform	საექსპლუატაციო პლატფორმა, რომელზეც არსებობს ბანაკი დასაქმებული პერსონალის განთავსებისათვის
PE	
Potential Evapotranspiration	აორთქლებადობა
PFC	
Perfluorocarbons	პერფტორნახშირბადები
PFD	
Process Flow Diagram	ტექნოლოგიური პროცესის დიაგრამა
pH	
Measure of acidity/alkalinity	მუავიანობის / ტუტიანობის საზომი ერთეული
P&ID	
Process and Instrumentation diagram	ტექნოლოგიური პროცესისა და აღჭურვილობის სქემა
Pig	დგუში "ღორი" - მილსადენის გამწმენდი / შიდა პარამეტრების გამზომი მოწყობილობა
	ზოგადი ტერმინი, რომელიც აღნიშნავს მილსადენში მოძრავ მოწყობილობას. იგი გამოიყენება სხვადასხვა მიზნით, მაგ.: მილსადენის გასაწმენდად, მისი შიდა პარამეტრებისა და მდგომარეობის დასადგენად
Pigging	
	მილსადენის გაწმენდისა და შიდა პარამეტრების დადგენის პროცესი სპეციალური დგუშის "ღორის" გამოყენებით
P_{IN}	
Inlet pressure	წნევა შესასვლელზე / შემაგალი წნევა
PIP	
Priority Investments Portfolio	პრიორიტეტული ინვესტიციების პაკეტი
Pipe jacking	

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	სამშენებლო მეთოდი, რომელსაც იყენებენ მსხვილი დიამეტრის მილსადენებზე. იგი ითვალისწინებს ცალუდიანი მილის დამონტაჟებას დამცავი ფარის ქვეშ; მილის წინ გასაწეგად იყენებენ ჩვეულებრივ სამთო-საინჟინრო ტექნიკასა და ჰიდრაულიკურ ბერკეტებს, ხოლო ამოთხრილი მასალის გამოტანა ხდება მილის ღია ბოლოდან
Pipe padding	მილის საგები
	მასალის ფენა, რომელიც იდება მილსადენის ქვეშ მილის ზედაპირის დასაცავად
Pipe yard	მილების დასაწყობების უბანი
	ტერიტორია, რომელიც გამოიყენება მილების სამონტაჟო სამუშაოებამდე მათ დროებით დასასაწყობებლად
Pleistocene	პლეისტოცენი
	გეოლოგიური პერიოდი. ის. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
Pliocene	პლიოცენი
	გეოლოგიური პერიოდი. ის. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
PM	
Particulate Matter	მყარი ნაწილაკები, მტვერი
PM₁₀	
Particulate Matter of less than 10µm aerodynamic diameter	მყარი ნაწილაკები, რომელთა აეროდინამიკური დიამეტრი ნაკლებია 10µm-ზე
P_{OUT}	
Outlet pressure	წნევა გამოსასვლელზე / გამომაგალი წნევა
PPAH	
Pollution Prevention and Abatement Handbook (World Bank publication)	დაბინძურების პრევენციისა და შეზღუდვის სახელმძღვანელო (მსოფლიო ბანკის გამოცემა)
ppb	
Parts per billion (10 ⁹)	ნაწილაკი მილიარდზე (10 ⁹)
ppm	
Parts per million (10 ⁶)	ნაწილაკი მილიონზე (10 ⁶)
ppmv	
Parts per million by volume	ნაწილაკი მილიონზე მოცულობის ერთეულში
Proluvial/Proluvium	პროლუვიური ნალექები / პროლუვიონი
	მთიან რეგიონებში ტურბულენტური ნაკადების მიერ ფორმირებული ნალექები
PRMS	
Pressure Reduction & Metering Station	წნევის მარეგულირებელი & ბუნებრივი აირის მოცულობის გამზომი სადგური
PRS	

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Pressure Reduction Station	წნევის მარეგულირებელი სადგური
PSA	
Production Sharing Agreement	ხელშეკრულება პროდუქციის წილობრივ განაწილებაზე
PS	
Pump Station	სატუმბი (საქაჩი) სადგური
PVD	
Property Value Database	უძრავი ქონების ღირებულების მონაცემთა ბაზა
QA	
Quality Assurance	ხარისხის გარანტია / უზრუნველყოფა
QRA	
Quantified Risk Assessment	რისკის რაოდენობრივი შეფასება
Quaternary	მეოთხეული
	გეოლოგიური პერიოდი. ის. გეოლოგიური პერიოდების სისტემა, რომელიც მოცემულია ლექსიკონის ბოლო ქვეთავში
RAP	
Resettlement Action Plan	განსახლების სამოქმედო გეგმა
Receptor	რეცეპტორი
	ემისიების, გამლნიზიანებლების მიმღები, ჩვეულებრივ ცოცხალი ორგანიზმი
Reference time interval - T_r	
	დროის მოცემული ინტერვალი, რომლის განმავლობაშიც განისაზღვრება უწყვეტი, A-შეწონილი ბგერის წნევის დონე
Reid vapour pressure	ორთქლის დრეკადობა რეიდის მიხედვით
	ASTM D323, 1996a მეთოდზე დაყრდნობით ორთქლის წნევა 37.8 °C-ზე, 1 ატმოსფერომდე სიზუსტით
Re-instatement	კომპლექსური აღდგენა
	მილსადენის მშენებლობის შემდეგ ტერიტორიის პირვანდელ (პროექტის წინა) მდგომარეობამდე აღდგენის პროცესი, რომელიც მოიცავს ნიადაგის ზედა ფენის, მცენარეულობის, შემოღობვის და ა.შ. აღდგენას მილსადენისა და მილსადენის დანადგარების მშენებლობის შედეგად შეშფოთებულ უბნებზე
Reinstatement crew	
	ჯგუფი, რომელიც ასრულებს კომპლექსურ აღდგენით სამუშაოებს
Residual impact	ნარჩენი ზემოქმედება

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	ნარჩენი ზემოქმედება ისეთი ზემოქმედებაა, რომლის შერბილებაც შეუძლებელია (გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ინსტიტუტი, დიდი ბრიტანეთი, 1999. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საუკეთესო პრაქტიკის ძირითადი პრინციპები)
Residual noise	ნარჩენი ხმაური
	ხმაურის დონე, რომელიც რჩება მოცემულ ადგილას მოცემულ ვითარებაში, როდესაც ხდება ერთი ან მეტი ცალკეული ხმაურის ჩანშობა (სსო 1996-1). იხ. "ფონური ხმაური"
Restoration	აღდგენა
	მილსადენის მშენებლობის შემდეგ ტერიტორიის პირვანდელ (პროექტის წინა) მდგომარეობამდე აღდგენის პროცესი
RH	
Relative Humidity	ფარდობითი ტენიანობა
Richter Scale	რიხტერის სკალა
	ლოგარითმული სკალა, ერთიდან ცხრამდე, რომელიც გამოხატავს მიწისძვრის სიძლიერეს (რიხტერის სიძლიერეს) მოვლენის დროს გამოყოფილი ენერჯის გაზომვის საფუძველზე
Rip-rap	ქვაწყობით გამაგრება
	კარიერიდან მოტანილი დიდი ზომის ქვები, გამოიყენება მდინარეთა ნაპირების გასამაგრებლად. ზოგიერთ შემთხვევაში დამატებითი სიმყარისთვის ქვაწყობა ბეტონით არის გამაგრებული
Risk	რისკი
The likelihood of an impact	ზემოქმედების მოხდენის ალბათობა
ROW	გასწვების დერეფანი
	დერეფანი, რომელიც საჭიროა მილსადენის მშენებლობისა და დამონტაჟებისთვის. იხ. "ობიექტების მშენებლობისა და მონტაჟის გასწვების დერეფანი"
RSK	
	ეკოლოგიური საკონსულტაციო კომპანია "არესქეი"
RTU	
Remote Test Unit/remote telemetry unit	დისტანციური ტესტირების ხელსაწყო/დისტანციური ტელემეტრული ხელსაწყო
Safety Factor	უსაფრთხოების ფაქტორი
	კოეფიციენტი, რომელიც გამოიყენება იმისათვის, რომ ზღვრული საპროექტო დატვირთვა ან სიმძლავრე იყოს უფრო დაბალი, ვიდრე მაქსიმალური მანველებელი, რომელსაც შეიძლება ადგილი ქონდეს მილსადენის სისტემის კომპონენტში ან სტრუქტურაში, სისტემის დაზიანების გარეშე
Sakrebulo	საკრებულო

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 ბუნებრივი და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	ადგილობრივი მმართველობის ორგანო საქართველოში
SCADA	
Supervisory Control and Data Acquisition	საზედამხედველო კონტროლისა და მონაცემთა შეგროვების სისტემა
Scoping	სამუშაოთა მოცულობის დადგენა
	პროცესი, რომელიც ითვალისწინებს პროექტის შედგენის და განხორციელების დროს ძირითადი გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების განსაზღვრასა და დაინტერესებულ მხარეებთან შეთანხმების მიღწევას, თუ როგორ უნდა იყოს ასახული ეს საკითხები ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცესში
SCP	
South Caucasus Pipeline (previously termed Shah Deniz Gas Pipeline)	სამხრეთ კავკასიის მილსადენი (ყოფილი შახ-დენიზის გაზსადენი)
SCP Partners	
The companies who sponsor the SCP project (listed in the PCDP)	სამხრეთ კავკასიის მილსადენის პროექტის სპონსორი კომპანიები, რომელთა სია მოცემულია საზოგადოებასთან კონსულტაციებისა და ინფორმაციის გაფრცელების გეგმაში (იხ. PCDP)
SCP Owners	სამხრეთ კავკასიის მილსადენის მფლობელები
	სამხრეთ კავკასიის მილსადენის პროექტის სპონსორი კომპანიები, რომელთა სია მოცემულია საზოგადოებასთან კონსულტაციებისა და ინფორმაციის გაფრცელების გეგმაში. (იხ. PCDP)
SDGP	
Shah Deniz Gas Pipeline	შახ-დენიზის გაზსადენი (იხ. ასევე სამხრეთ კავკასიის მილსადენი)
Sensitivity	მგრძობიარობა / სენსიტიურობა
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ორგანიზმის ან ხელსაწყოთა გარე გამლნიანებელზე საბასუხო რეაქციის უნარი 2. ორგანიზმზე ან ხელსაწყოზე გარეგანი გამლნიანებლის ზემოქმედების დონე
Shah Deniz Group	შახ-დენიზის ჯგუფი
	პარტნიორთა ჯგუფი, რომელიც ძირითადად ეფუძნება შახ-დენიზის პროდუქციის წილობრივი განაწილების შესახებ შეთანხმების მონაწილე მხარეებს, რომელთა მიზანია აწერბაიჯანის სახელმწიფო ნავთობკომპანიასა და "ბოტაშ"-ს შორის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული შახ-დენიზის გაზის ექსპორტი თურქეთში
SIA	სოციალური ზემოქმედების შეფასება

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Social Impact Assessment	მონაცემთა შეგროვების, დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების, მნიშვნელოვანი სოციალური ზემოქმედებების შეფასებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრის პროცესი
Sierozem	რუხი ნიადაგი
	ნიადაგთა ჯგუფი, რომელიც გვხვდება ცივიდან ზომიერ, არიდულ რეგიონებში. ზედაპირზე მოყავისფრო რუხი, აქვს შედარებით ღია ფერის ქვემო შრე, და ეფუძნება კარბონატულ ან მელჩვილ ფენებს
Sm ³	
Standard cubic metre	სტანდარტული კუბური მეტრი
SMP	
Social Management Plan	სოციალურ საკითხთა მართვის გეგმა
SO ₂	
Sulphur dioxide	გოგირდის დიოქსიდი
SOCAR	
State Oil Company of the Azerbaijan Republic	აზერბაიჯანის რესპუბლიკის სახელმწიფო ნავთობკომპანია
Solonetz	ბიცობი ნიადაგები
	ნიადაგთა ჯგუფი, რომელიც გვხვდება ნახევარუდაბნოსა ან სტეპურ ზონაში. შედგება ქერქული ზედაპირისაგან, რომელიც გადაადის პრიზმულ ან სექტურ ჰორიზონტში, რომელიც განფენილია დამლაშებულ-კირიან მასალაზე
Source	წყარო / საბადო
	ადგილი ან წერტილი, საიდანაც რაიმე წარმოიქმნება
Special sections	განსაკუთრებული მონაკვეთები
	მილსადენის ცალკეული მონაკვეთები, რომელიც საჭიროებს დამატებით უსაფრთხოების/გარემოს დაცვის/სამშენებლო ღონისძიებებს
SpC	ხვედრითი გამტარობა
	წყლის ელექტროგამტარობის საზომი ერთეული. გამოიხატება ომებში, ხოლო ამჟამად იზომება სიმენსებით სიგრძის ერთეულზე
Specific noise level – L _{aeq,Tr}	ხმაურის მოცემული დონე
	უწყვეტი, A-შეწონილი ბგერის წნევის დონის (დეციბელებში) ექვივალენტი (გამოსახული მთელ ციფრებში) გაზომვის წერტილში, რომელიც წარმოიქმნება ხმაურის კონკრეტული წყაროდან მოცემული დროის ინტერვალში
Specific noise source	ხმაურის კონკრეტული წყარო

ბაპო - თბილისი - ჯეიპანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში სამომავლოდ უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	ხმაურის წყარო, რომლის შესწავლაც ხდება უარყოფითი ზემოქმედების აღბათობის შესაფასებლად (ჩვეულებრივ იზომება $L_{Aeq,T}$ -ში). სსო 1996-1 საერთაშორისო სტანდარტით განისაზღვრება, როგორც ფონური ხმაურის კომპონენტი, რომლის იდენტიფიკაცია შესაძლებელია აკუსტიკური საშუალებებით და რომელიც შეიძლება დაკავშირებული იყოს კონკრეტულ წყაროსთან
Spent catalyst	გამოყენებული კატალიზატორი
	გამოყენებული კატალიზატორი, რომელშიც აქტიური კომპონენტი სრულად იქნა მოხმარებული.
SPL	
Sound Pressure Level	ბგერის წნევის დონე
Spoil	ნაყარი
	მიწის სამუშაოების შედეგად წარმოქმნილი ნებისმიერი მასალა, რომელიც ჩვეულებრივ დროებით არის შენახული, მის შეცვლას ან განთავსებამდე
Spot backfilling	ამოყვება
	ამოთხრილი მასალის შექმნისდაგვიანად სწრაფად ჩანაცვლება
Spread	სამშენებლო რესურსები და სამუშაოთა სივრცობრივი გაფრცვლება
	1. პერსონალი და ტექნიკური აღჭურვილობა, რომელიც საჭიროა სამშენებლო სამუშაოებისთვის, ან 2. გარკვეული სიგრძის ზონა, სადაც წარმოებს სამშენებლო სამუშაოები
Spread technique	
	მილსადენის სამშენებლო სამუშაოების წარმოების მეთოდი, როდესაც მილსადენის გასწვრივ ერთდროულად მიმდინარეობს მშენებლობის რამდენიმე სხვადასხვა თანმიმდევრული ფაზა
SPSS	
Specialist standard software	სტანდარტული სპეციალიზებული პროგრამული უზრუნველყოფა, რომელიც გვეხმარება გამოკითხვებისა და კითხვარების მეშვეობით შეგროვებული მონაცემების ანალიზში
SSC	
Suspended Sediment Concentration	შეწონილი ნაწილაკების კონცენტრაცია, იზომება მგ/ლ-ით
SSL	
Suspended Sediment Load	შეწონილი ნაწილაკების ჩამონადენი, იზომება % -ით
SSM	
Start-ups / Shutdown / Malfunction	სისტემის გაშვება / გათიშვა / გაუმართაობა
SRB	

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საპროექტო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Sulphate Reducing Bacteria	სულფატების კონცენტრაციის შემამცირებელი ბაქტერიები
ST	
Short-term	მოკლევადიანი, ხანმოკლე
Stakeholder	დაინტერესებული მხარე
	დაინტერესებული მხარე "იმ ადამიანთა ჯგუფია, რომელიც შესაძლოა აღმოჩნდეს პროექტის პირდაპირი თუ არაპირდაპირი ზემოქმედების ქვეშ და აგრეთვე სხვა დაინტერესებული მხარეები, რომელთაც შეუძლიათ (დადებითი ან უარყოფითი) გავლენა მოახდინონ პროექტზე" (საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია, 1998)
STD	
Sexually Transmitted Disease	სქესობრივი გზით გაავრცელებული დაავადება
Steady noise	ხმაურის მდგრადი დონე
	ხმაური, რომელიც ცვალებადობს არაუმეტეს 5 დბ ფარგლებში ბერის დონის გამზომ ხელსაწყოში, რომელიც დაკალიბრებულია A-შეწონვის სინშირესა და "S" გასაშუალოების დროზე
STP	
Sewage Treatment Package	ჩამდინარე წყლების გამწმენდი მოწყობილობა
Stringing crew	მილების ტრანსპორტირებისა და შესადულებლად მომზადების სამუშაო ჯგუფი
	ჯგუფი, რომელსაც გადააქვს მილები მათი განთავსების უბნებიდან და ახდენს მათ გამწკრივებას გასწვების დერეფნის გასწვრივ, შესადულებელი სამუშაოების ჩასატარებლად
Sv	სივერტი
Sievert	რადიაციის საზომი ერთეული (1 სვ = 1 ჯ/კგ)
SVOC	
Semi Volatile Organic Compounds	ნახევრად აქროლადი ორგანული ნაერთები
Subsoil	
	ნიადაგის ფენა, რომელიც განვითარებულია ჰუმუსოვანი ჰორიზონტის ქვეშ. იხ. ჰუმუსოვანი ჰორიზონტი
Survey crew	ტობო-სადიებო ჯგუფი
	ჯგუფი, რომელიც აწარმოებს მილსადენის ტრასის საწყის ტობოგრაფიულ გადაღებასა და კორექტირებას.
Suspended solids	შეწონილი მყარი ნაწილაკები
	მყარი ნაწილაკების რაოდენობა, რომელიც შეწონილია წყლის ენერჯით მდინარესა ან ჩამონადენ წყლებში
Sweet natural gas	
	ბუნებრივი აირი გოგირდის დაბალი შემცველობით
Synergetics	კომპანია "სინერჯექტიუსი"

ბაპო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში შემოქმედების უზრუნველყოფის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	ბაქოში დაფუძნებული კომპანია, რომელიც ატარებს სოციალური ზემოქმედების შეფასების სამუშაოებს
TACIS	ტასისი
Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States	ტექნიკური დახმარება დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის ქვეყნებისათვის. ტასისის პროგრამა ამოქმედდა ევროგაერთიანების მიერ 1991 წელს და გრანტებით აფინანსებს ტექნიკურ დახმარებას აღმოსავლეთ ევროპისა და ცენტრალური აზიის 13 ქვეყანაში
TCN	მესამე ქვეყნის მოქალაქე
Third-Country National	პირი, რომელიც არ არის საქართველოს მოქალაქე ან მოიჯარე კომპანიაში მომუშავე არაადგილობრივი მოქალაქე
TDS	
Total Dissolved Solids	გახსნილი მყარი ნაწილაკების საერთო კონცენტრაცია, იზომება მგ/ლ-ში
TEG	
Thermo-Electric Generators	თერმოელექტრული გენერატორები
Temperature	ტემპერატურა
	ატმოსფეროს სიბურთი ენერჯის დონე, რომელიც იზომება თერმომეტრით და გამოხატულია მოცემულ ტემპერატურულ სკალაზე, ჩვეულებრივ ცელსიუსის ან ფარენჰაიტის მხედვით
Tertiary	მესამეული
	კაინოზოური ერის გეოლოგიური პერიოდი, რომელიც გრძელდება მეზოზოური ერის დასასრულიდან მეოთხეულ პერიოდის დასაწყისამდე, 65 მლნ. წ-დან 1.6 მლნ წ-მდე
TMP	
Traffic Management Plan	ტრანსპორტის მოძრაობის მართვის გეგმა
Topsoil	ჰუმუსოვანი ფენა
	1. სასოფლო-სამეურნეო მიწის ზედა ფენა, რომელიც ჩვეულებრივ ქვედა ფენაზე უფრო მდიდარია ორგანული ნივთიერებებით 2. ნებისმიერი ნიადაგის ზედა ჰორიზონტი
TPH	
Total Petroleum Hydrocarbons	ნახშირწყალბადების საერთო შემცველობა ნავთობში
TPAO	თურქეთის ნავთობის კორპორაცია
Turkiye Petrolleri Anonim Ortakligi (Turkish Petroleum Corporation)	
TRACEACA	ტრასეკა
Transport Corridor Europe Caucasus Asia	ევროპა-კავკასია-აზიის სატრანსპორტო დერეფანი
Transboundary impact	ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება

ბაპო - თბილისი - ჯეიკანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ჯეიკანის უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

	ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება "ნებისმიერი ზემოქმედება (არა მხოლოდ გლობალური ხასიათისა) კონვენციასთან მიერთებული მხარის იურისდიქციის ქვეშ არსებული ტერიტორიის ფარგლებში; გამოწვეულია საქმიანობით, რომლის განხორციელებაც დაგეგმილია სრულად ან ნაწილობრივ სხვა მხარის იურისდიქციაში მყოფ ტერიტორიაზე" (კონვენცია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ, ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში, 1991)
Transformer rectifiers	დენის გარდამქმნელი ტრანსფორმატორი
Equipment to transform high voltage AC to lower voltage DC	მოწყობილობა, რომელიც გარდაქმნის მაღალი ძაბვის ცვლად დენს უფრო დაბალი ძაბვის მუდმივ დენად
Trenching	მილსადენის თხრილის ამოღება
Trenching crew	
	ბრიგადა, რომელიც ახორციელებს მილსადენის თხრილის ამოსაღებ სამუშაოებს
TSS	
Total Suspended Solids	შეწონილი მყარი ნაწილაკების საერთო რაოდენობა
True vapour pressure	ორთქლის ნორმალური წნევა
	ნედლი ნავთობის ორთქლის წნევა მილსადენში შემაჯავალ ტემპერატურაზე
TV	
Television	ტელევიზია
Tuff	ტუფი
	პიროკლასტიური დანალექი ქანი, რომელიც შედგება გულკანური ამოფრქვევის პროდუქტებისგან (ფერფლი, ქვიშა და მისთ.)
Turbidity	სიმღვრივე
	სიმღვრივე არის ზომის ერთეული, რომელიც რაოდენობრივად განსაზღვრავს წყლის სვეტში სინათლის სხივის გაბნევას შეწონილი ორგანული (წყალმცენარეების ჩათვლით) და არაორგანული ნაწილაკების მიერ. ეკოლოგიური თვალსაზრისით ჰიდროგრაფიულ ერთეულში სიმღვრივით გამოწვეული ცვლილებების სერიებს შეუძლია შეცვალოს წყლის თანასაზოგადოებების შემადგენლობა. სიმღვრივე იზომება ნეფელომეტრული სიმღვრივის ერთეულებით (NTU) ან ჯექსონის სიმღვრივის ერთეულებით (JTU)
UAE	
United Arab Emirates	არაბეთის გაერთიანებული ემირატები
UHC	
Unburned Hydrocarbons	ნახშირწყალბადების უკმარწვა
UK	
United Kingdom	გაერთიანებული სამეფო

ბაჰო - თბილისი - ჯეიკანის პროექტი
 გუნდების და სოციალურ გარემოში ზემოქმედების შეფასება
 საქართველო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

UKAS	
United Kingdom Accreditation Service	გაერთიანებული სამეფოს აკრედიტაციის სამსახური
UN	გაერო
United Nations	გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია
UNAIDS	
Joint United Nations programme on AIDS/HIV	გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ერთობლივი პროგრამა შიდსის / ადამიანის იმუნოდეფიციტის ვირუსის წინააღმდეგ
UNDHR	
United Nations Declaration of Human Rights	გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ადამიანის უფლებების დეკლარაცია
UNDP	
United Nations Development Programme	გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის განვითარების პროგრამა
UNHCR	
United Nations High Commissionaire for Refugees	გაეროს ლტოლვილთა უმაღლესი კომისარიატი
UNICEF	
United Nations International Children's Emergency Fund	გაეროს ბავშვთა საერთაშორისო დახმარების ფონდი
UPS	
Uninterrupted Power Supply	უწყვეტი დენის წყარო
URS	
The company URS Corporation Ltd (formerly URS Dames & Moore)	კომპანია "იუარეს ქორფორეიშნ" (აღრე იწოდებოდა "იუარესი დემს & მური")
USA	აშშ
United States of America	ამერიკის შეერთებული შტატები
US\$	
United States Dollar	აშშ დოლარი
US EPA	
United States Environmental Protection Agency	ამერიკის შეერთებული შტატების გარემოს დაცვის სააგენტო
US Ex Im	
United States Export Import Bank	ამერიკის შეერთებული შტატების ექსპორტ-იმპორტის ბანკი
VA	
Valuation Audit	შეფასების აუდიტი
Vapour pressure	ორთქლის წნევა
	წნევა, რომელზეც სითხე იქცევა აირად
VHF	
Very High Frequency	ძალიან მაღალი სიხშირე
VLCC	
Very Large Crude Carriers	ნედლი ნავთობის მსხვილი გადატანები
VOC	

ბაჰო - თბილისი - ჯეიჰანის პროექტი
 გუნდებისა და სოციალურ გარემოში სამომავლოდ უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის
 საპროექტო
 ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი

Volatile Organic Compounds	აქროლადი ორგანული ნაერთები
WBG	
World Bank Group	მსოფლიო ბანკის ჯგუფი
WBH	
Water Bath Heaters	წყლის გაბათობელი ქვაბები
Welding crew	შემდუღებელთა ბრიგადა
	ჯგუფი, რომელიც აწარმოებს მილსადენის სექციების შედუღებას
WHO	
World Health Organization.	მსოფლიო ჯანმრთელობის დაცვის ორგანიზაცია
WMP	
Waste Management Plan	ნარჩენების მართვის გეგმა
Wobbe index	სათბობი აირის სითბური ექვივალენტი
	აირის მოცულობის ერთეულზე თბოუნარიანობის შეფარდება მისი სიმკვრივის კვადრატულ ფესვთან ანალოგიურ საწყის პირობებში. სათბობი აირის სითბური ექვივალენტი ასახავს აირის / ჰაერის ურთიერთქმედებასა და წვის მახასიათებლებს, რომელიც გამოხატავს სითბურ ზეგავლენას ღუმელზე წვის პროცესში
Working width	სამუშაო დერეფნის სიგანე
	ზონა, სადაც მიმდინარეობს მილსადენის სამონტაჟო სამუშაოები, ნიადაგის ჰუმუსოვანი და მისი ქვემდებარე ფენების დასაწყობების ჩათვლით
Wrapping crew	ანტიკოროზიული დამცავი საშუალებების სამონტაჟო ჯგუფი
	ჯგუფი, რომელიც ახდენს მილსადენის ნაკერების შეფუთვას კოროზიის საწინააღმდეგო ლენტით, შედუღებული ეპოქსიდით ან სხვა ტიპის ზედაპირის დამცავი საშუალებებით, მილსადენის ტესტირებისა და ტესტირების შედეგების დამაკმაყოფილებლად ცნობამდე
WREP	
The existing Western Route Export Pipeline	დასავლეთის მარშრუტის მოქმედი საექსპორტო მილსადენი ბაქოდან (აზერბაიჯანი) სუფსამდე (საქართველო), რომლის ექსპლუატაციას ახორციელებს აზერბაიჯანის საერთაშორისო საოპერაციო კომპანია
WREPG	
The Georgian section of the WREP	დასავლეთის მარშრუტის საექსპორტო მილსადენის საქართველოს მონაკვეთი

2.2 ქართული გეოგრაფიული სახელწოდებები

2.2.1 ქალაქებისა და სოფლების სახელწოდებები

გარდაბნის რაიონი	მარნეულის რაიონი
ჯანდარი (გარდაბნის რაიონი)	ქ. მარნეული
ნაზარლო	ჯანდარი (მარნეულის რაიონი)
ქესალო	
ქაფანახჩი - ლელაშკა	წალკის რაიონი
დაბა გარდაბანი	იმერა
ახალი სამგორი	ბაშკოი
ქ. რუსთავი	ახალიკი
აღთაგლა	შაპარ-ხარაბა
ქარათაღლა	შიბიაკი
კრწანისი	ბეშთაშენი
კუშისი	წალკა
ბირლიკი	ქარიაქი
	სანტა
თეთრიწყაროს რაიონი	წინწყარო
ახალი მარაბდა	აშკალა
ძველი მარაბდა	ჯინისი
კოტიში	გუმბათი
ნაიში	აგორანლო
პატარა დურნუკი	ციხილქილისა
დიდი დურნუკი	ოზნი
წინწყარო	რესა
ქოსალარი	ხანდო
დაგეთ-ხაჩინი	
სამშვილდე	ახალციხის რაიონი
ქ. თეთრიწყარო	თისელი
ჭიჭჭავი	ტყემლანა
იფნარა	აწყური
ჯიგრაშენი	აგარა
ივანოვკა	საყუნეთი
ახალსოფელი	ზიკილია
	წნისი
ბორჯომის რაიონი	კლდე
ტაბაწყური	ახალციხის გარეუბანი
ბაკურიანის ანდეზიტი	ქ. ახალციხე
ცისისჯვარი	ცირა
ბორჯომი	წყურეთი
კოდიანა	სხვილისი
დგირი	ვალეს რკინიგზის სადგური

საკირე
 ტაძრისი

ვაღე
 ნაონრები

2.2.2 მდინარეების დასახელება

მტკვარი
 ალგეთი

ქცია
 ფოცხოვი

2.3 გეოქრონოლოგიური სკალა

ერა	მლნ. წ	პერიოდი	ეპოქა
კაინოზოური	2	მეთოხეული	ჰოლოცენი
	65	მესამეული	პლეისტოცენი
პლიოცენი			
მეზოზოური	140	ცარცული	მიოცენი
			ნეოგენი
	210	იურიული	ოლიგოცენი
			ეოცენი
პალეოზოური	250	ტრიასული	პალეოცენი
	280	პერმული	პენსილვანური
	320	კარბონული	მისისიპური
	360		
	400	დევონური	
	440	სილურული	
500	ორდოვიციული		
570	კამბრიული		
კამბრიულის წინა			